

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO
GOZDARSTVO IN PREHRANO**
AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA
KMETIJSKE TRGE IN RAZVOJ PODEŽELJA
Dunajska cesta 160, 1000 Ljubljana

Podpisnik: Alenka Šesek
Izdajatelj: Republika Slovenija
Številka certifikata: 63 ba 2f 49 00 00 00 00 56 7d 8e 9a
Potek veljavnosti: 26.05.2026
Čas podpisa: 11:47, 23.09.2024
Ref. št. dokumenta: 3312-36/2023/9
Naziv organa: Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja

Številka zadeve: 3312-36/2023/9
Datum: 23.9.2024

Navodila za izvajanje projektov v okviru pristopa LEADER/CLLD za sklad EKSRP

KAZALO

1. VSEBINA NAVODIL	3
2. OBLIKE PODPOR	4
2.1 OBLIKE PODPORE ZA IZVAJANJE PROJEKTOV V OKVIRU SLR.....	4
2.1.1 Projekti neinvesticijske narave.....	4
2.1.2 Projekti investicijske narave.....	6
3. UPRAVIČENI STROŠKI.....	8
3.1 NALOŽBE OZIROMA INVESTICIJE V OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA	9
3.2 NALOŽBE OZIROMA INVESTICIJE V NEOPREDMETENA SREDSTVA, KI NIMAJO FIZIČNE ALI FINANČNE OBLIKE	10
3.3 STROŠKI DELA	11
3.4 STORITVE ZUNANJIH IZVAJALCEV	12
3.5 DAVEK NA DODANO VREDNOST	13
4. VSEBINA VLOGE ZA ODOBRITEV PROJEKTA V OKVIRU SLR.....	15
5. VSEBINA ZAHTEVKA ZA IZPLAČILO	16
6. PREDPLAČILA.....	18
6.1 BREZ BANČNE GARANCIJE.....	18
6.2 Z BANČNO GARANCIJO	18
7. DRŽAVNA POMOČ	20
8. JAVNO NAROČANJE.....	21

1. VSEBINA NAVODIL

Navodila za izvajanje projektov v okviru pristopa LEADER/CLLD za sklad EKSRP opredeljujejo oblike podpor, upravičene stroške z dokazili za njihovo upravičenost, vsebino vloge in zahtevka za izplačilo, uveljavljanje predplačil, državno pomoč ter javno naročanje za izvajanje projektov v okviru intervencije LEADER iz Strateškega načrta SKP 2023-2027, Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja na podlagi Uredbe o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v obdobju do leta 2027 (Uradni list RS 132/23 in 57/24, v nadaljevanju: Uredba LEADER/CLLD).

Uredba LEADER/CLLD določa podporo za izvajanje projektov, vključno z dejavnostmi sodelovanja in njihovo pripravo, izbranih v okviru odobrenih SLR.

2. OBLIKE PODPOR

2.1 OBLIKE PODPORE ZA IZVAJANJE PROJEKTOV V OKVIRU SLR

Projekt je operacija, določena v 4. točki 2. člena Uredbe 2021/1060/EU, v okviru podpore iz točke a) tretjega odstavka 4. člena Uredbe LEADER/CLLD. Torej projekt je vloga, v katero so vključeni različni lokalni partnerji, ki bodo skupaj z izvedbo različnih aktivnosti prispevali k ciljem SLR in ciljem sklada EKSRP.

Nepovratna sredstva se dodelijo v skladu s prvim odstavkom 83. člena Uredbe 2021/2115/EU in prvim odstavkom 53. člena Uredbe 2021/1060/EU z uporabo poenostavljenih oblik.

2.1.1 Projekti neinvesticijske narave

To so projekti, pri katerih se neposredni stroški osebja namenijo za izvedbo večjega dela projektnih aktivnosti, za preostale kategorije upravičenih stroškov pa se uporabi pavšalna stopnja v višini 40 % upravičenih neposrednih stroškov osebja, kot izhaja iz 56. člena Uredbe 2021/1060/EU.

Vloga za projekt neinvesticijske narave je sestavljena samo iz dveh vrst stroškov:

- **neposredni stroški osebja – (poglavje 3.3);**
- **40 % pavšalna stopnja za preostale stroške.**

Ta pavšalna stopnja se izračuna kot 40 % upravičenih neposrednih stroškov osebja in zajema vse preostale kategorije upravičenih stroškov (projektne aktivnosti) posameznega partnerja projekta, na primer pisarniške in administrativne stroške, potne in namestitvene stroške, stroške zunanjih strokovnjakov in storitev, stroške opreme, stroške gradnje.

Ustreznost te pavšalne stopnje je odvisna od strukture aktivnosti projekta. Ni primerna za projekte/partnerje, ki imajo velike naložbe ali imajo majhen delež stroškov plač v okviru projektnih stroškov. Poročajo se samo stroški osebja (delo po urnih postavkah s časovnicami). Aktivnosti projekta in dosežki rezultatov projekta ter neposrednih učinkov se poročajo in bolj podrobno spremljajo v opisu aktivnosti. Pavšalna stopnja (40 %) je neposredno povezana s stroški osebja in je vedno izračunana na podlagi osnove, to je upravičenih neposrednih stroškov osebja posameznega partnerja projekta. Če ARSKTRP zmanjša stroške osebja, se tudi znesek pavšalne stopnje sorazmerno zmanjša. Ker se stroški po pavšalni stopnji samodejno izračunajo na podlagi neposrednih stroškov osebja (ki jih odobri ARSKTRP), partnerjem ni treba dokazovati dejanskega stanja le teh, saj se ne povrnejo na podlagi dejanskih stroškov. V skladu s tem ni treba ARSKTRP predložiti nobene dokumentacije o dejansko nastalih stroških (računi, dokazila o plačilih ipd.) ali jo hraniti za naknadne kontrole. Potrebno pa je dokazati izvedene aktivnosti s podpornimi dokazili (npr. liste prisotnosti, zloženka, fotografije,...).

Primer 1:

V neinvesticijski projekt so vključeni trije projektni partnerji, in sicer občina, društvo in kmetija.

Občina kot vodja uveljavlja 400 ur dela za vodenje in koordinacijo.

Društvo kot partner za uveljavljanje prostovoljnega dela 500 ur.

Kmetija kot partner za opravljeno delo 600 ur.

400 ur * 23,33 EUR/h = 9.332,00 EUR	+ 40 % = 3.732,80 EUR
500 ur * 6,00 EUR/h = 3.000,00 EUR	+ 40 % = 1.200,00 EUR
600 ur * 12,25 EUR/h = 7.350,00 EUR	+ 40 % = 2.940,00 EUR

Stroški dela znašajo skupaj 19.682,00 EUR upravičenih stroškov. Na 19.682,00 EUR se izračuna pavšalna stopnja 40 %. Upošteva se 80 % stopnja sofinanciranja.

Skupaj projekt: 19.682,00 EUR + 7.872,80 EUR = 27.554,80 EUR upravičenih stroškov

V vlogi se opredeli kaj spada v pavšalno stopnjo (40 %). Ob zahtevku za izplačilo je potrebno posredovati dokazila za stroške osebja. Za 7.872,80 EUR (pavšalna stopnja) ni potrebno posredovanje dejanskih dokazil, temveč je potrebno le dokazati izvedbo aktivnosti, predvidenih ob vlogi s podpornimi dokazili.

Primer 2:

partner	vrsta stroška	višina upravičenega stroška	% sofinanciranja (EKSRP)	višina sofinanciranega stroška EKSRP
Muzej (JS)	strošek dela	20.000,00 €	80 %	16.000,00 €
	pavšalna stopna za preostale stroške (40 %)	8.000,00 €	80 %	6.400,00 €
Društvo (CS)	strošek dela	1.000,00 €	80 %	800,00 €
	pavšalna stopna za preostale stroške (40 %)	400,00 €	80 %	320,00 €
Razvojna agencija (JS)	strošek dela	5.000,00 €	80 %	4.000,00 €
	pavšalna stopna za preostale stroške (40 %)	2.000,00 €	80 %	1.600,00 €
skupaj		36.400,00 €		29.120,00 €

2.1.2 Projekti investicijske narave

To so projekti, katerih večji del projektnih aktivnosti predstavljajo stroški naložb oziroma investicij v opredmetena osnovna sredstva (nakup in gradnja nepremičnin, nakup zemljišč, napeljave, stroji, oprema, pohištvo in prevozna sredstva) ter v neopredmetena sredstva (ki nimajo fizične ali finančne oblike: patenti, licence, strokovno znanje ali druga intelektualna lastnina) in stroški storitev zunanjih izvajalcev., Za povračilo neposrednih stroškov osebja pa se uporabi pavšalna stopnja v višini 20 %, kot izhaja iz prvega odstavka 55. člena Uredbe 2021/1060/EU.

Vloga za projekt investicijske narave je sestavljena iz več možnih vrst stroškov:

- **stroški naložbe oziroma investicije v opredmetena osnovna sredstva ter v neopredmetena sredstva – (poglavje 3.1 in 3.2);**
- **stroški storitev zunanjih izvajalcev – (poglavje 3.4);**
- **20 % pavšalna stopnja za neposredne stroške osebja.**

Osnova za izračun so dejanski neposredni stroški naložb oziroma investicij v opredmetena osnovna sredstva ter v neopredmetena sredstva in stroški storitev zunanjih izvajalcev, na katere pripada 20 % za neposredne stroške osebja. Poročajo se dejansko nastali stroški (računi, gradbene situacije, dokazila o plačilih,...). Pavšalna stopnja (20 %) je neposredno povezana z dejansko nastalimi stroški posameznega partnerja projekta. Če ARSKTRP zmanjša stroške, se tudi znesek pavšalne stopnje sorazmerno zmanjša. Ker se stroški po pavšalni stopnji samodejno izračunajo na podlagi dejanskih stroškov (ki jih odobri ARSKTRP), partnerjem ni treba dokazovati dejanskega stanja le teh. V skladu s tem ni treba ARSKTRP predložiti nobene dokumentacije o dejansko nastalih stroških po pavšalni stopnji (časovnice, dokazila o plačilih ipd.) ali jo hraniti za naknadne kontrole. Potrebno pa je dokazati izvedene aktivnosti s podpornimi dokazili (npr. poročilo, zapisniki o sestankih, liste prisotnosti, zloženka, fotografije,...).

Pri izračunu je potrebno upoštevati pravilno stopnjo javne podpore posameznega stroška. Stopnja javne podpore za naložbe oziroma investicije v gradnjo, pridobitev, vključno z zakupom, ali izboljšanje nepremičnin ter kmetijsko mehanizacijo znaša 65 % upravičenih stroškov naložbe v okviru projekta (za ostale stroške projekta stopnja javne podpore znaša 80 % upravičenih stroškov projekta).

Stroški nakupa zemljišč lahko predstavljajo največ 10 % upravičenih stroškov posameznega projekta.

Če je predmet podpore naložba, nakup materiala ali izvedba storitve v okviru projekta, upravičenec ne sme pridobiti opredmetenih osnovnih sredstev, neopredmetenih sredstev, materiala ali storitev od pravnih oseb, ki so 25 % ali več lastniško povezane z upravičencem.

Kadar je upravičenec podpore LAS in projekt vključuje naložbo, mora LAS v vlogi določiti eno ali več pravnih oseb javnega prava, ki postanejo lastniki naložbe.

Primer 1:

V okviru projekta posamezni partner nosi stroške: nakup opreme znaša, ki znaša 10.000,00 EUR, gradbena dela, ki znašajo 20.000,00 EUR, zunanje storitve, ki znašajo 2.000,00 EUR. Stroški naložbe znašajo skupno 32.000,00 EUR upravičenih stroškov (upoštevati nižjo stopnjo sofinanciranja za gradbena dela – 65 %; za nakup opreme in zunanje storitve se

upošteva druga stopnja sofinanciranja - 80 %). Na 32.000,00 EUR se izračuna pavšalna stopnja 20 %.

Skupaj projekt: 32.000,00 EUR + 6.400,00 EUR = 38.400,00 EUR upravičenih stroškov

V vlogi se opredeli kaj spada v pavšalno stopnjo (20 %). Ob zahtevku za izplačilo je potrebno posredovati dokazila za stroške naložb. Za 6.400,00 EUR (pavšalna stopnja) ni potrebno posredovanje dejanskih dokazil, temveč je potrebno s podpornimi dokazili le dokazati izvedbo aktivnosti, predvidenih ob vlogi..

Primer 2:

partner	vrsta stroška	višina upravičenega stroška	% sofinanciranja (EKSRP)	višina sofinanciranega stroška EKSRP
Občina (JS)	gradnja	20.000,00 €	65 %	13.000,00 €
	pavšalna stopnja za stroške osebja (20 %)	4.000,00 €	65 %	2.600,00 €
Društvo (CS)	zunani	1.000,00 €	80 %	800,00 €
	pavšalna stopnja za stroške osebja (20 %)	200,00 €	80 %	160,00 €
d.o.o. (ES)	oprema	5.000,00 €	80 %	4.000,00 €
	zunani	2.000,00 €	80 %	1.600,00 €
	pavšalna stopnja za stroške osebja (20 %)	1.400,00 €	80 %	1.120,00 €
skupaj:		33.600,00 €		23.280,00 €

3. UPRAVIČENI STROŠKI

UPRAVIČENI STROŠKI, ki nastanejo v okviru aktivnosti projekta, so:

1. naložbe oziroma investicije v opredmetena osnovna sredstva: nakup in gradnja nepremičnin, nakup zemljišč, napeljave, stroji, oprema, pohištvo in prevozna sredstva;
2. naložbe oziroma investicije v neopredmetena sredstva, ki nimajo fizične ali finančne oblike: patenti, licence, strokovno znanje ali druga intelektualna lastnina;
3. stroški dela (stroški zaposlenih, ki izhajajo iz pogodbe o zaposlitvi in stroški plač samozaposlenih, vključno s stroški dela po podjemni pogodbi, avtorski pogodbi (na primer vsebinska priprava avtorskega dela), vključno s prostovoljskim delom, če so taki stroški v pogodbah jasno opredeljeni);
4. storitve zunanjih izvajalcev (na primer nadzor, organizacija dogodkov oziroma delavnic, pridobitev dovoljenj, promocija (strošek informiranja in komuniciranja, priprava strokovnih in promocijskih gradiv);
5. davek na dodano vrednost (v nadaljevanju: DDV) v skladu z 11. členom Uredbe LEADER/CLLD.

Upravičeni so samo stroški, ki so nastali po vložitvi vloge za odobritev projekta na ARSKTRP.

NEUPRAVIČENI STROŠKI so:

- **stroški ali aktivnosti** (iz devetega odstavka 8. člena Uredbe LEADER/CLLD):
 - stroški priprave vlog in zahtevkov za izplačilo;
 - nakup rabljene opreme in mehanizacije (razen zbirk in starin ter za sklad ESRR obnovljene IKT-opreme pod pogoji, ki izhajajo iz veljavnih Navodil organa upravljanja o upravičenih stroških za sredstva evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021–2027);
 - investicije in nakup opreme, mehanizacije in storitev, namenjenih za zasebno rabo;
 - plačilo davkov, carin in dajatev pri uvozu, obresti na dolgove, bančne garancije in stroški garancij, upravne takse.
- **stroški iz tretjega odstavka 73. člena Uredbe 2021/2115/EU:**
 - nakup pravic kmetijske proizvodnje;
 - nakup plačilnih pravic;
 - nakup zemljišča v vrednosti, ki presega 10 % skupnih upravičenih odhodkov za zadevno operacijo (projekt), razen nakupa zemljišča za ohranjanje okolja in tal, bogatih z ogljikom, ali nakupa zemljišč, ki jih mladi kmetje opravijo z uporabo finančnih instrumentov; v primeru finančnih instrumentov se ta zgornja meja uporablja za upravičeni javni odhodek, izplačan končnemu prejemniku, v primeru jamstev pa za znesek osnovnega posojila;
 - nakup živali, nakup enoletnih rastlin in njihovo sajenje, razen za namene: (i) obnovitve kmetijskega ali gozdarskega potenciala po naravnih nesrečah, slabih vremenskih razmerah ali katastrofah; (ii) zaščite živine pred velikimi plenilci ali pred uporabo v gozdarstvu namesto strojev; (iii) vzreje ogroženih pasem, kot so opredeljene v členu 2, točka 24, Uredbe (EU) 2016/1012 Evropskega parlamenta in Sveta (45), na podlagi obveznosti iz člena 70, ali (iv) ohranjanja rastlinskih sort, ki jim grozi genska erozija, na podlagi obveznosti iz člena 70;
 - obrestne mere na dolgove, razen v zvezi z nepovratnimi sredstvi, ki se dajo v obliki subvencioniranih obrestnih mer ali subvencioniranih provizij za jamstvo;
 - naložbe v obsežno infrastrukturo, kot jo določijo države članice v svojih strateških načrtih SKP, pri čemer ta infrastruktura ni del strategij lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, iz člena 32 Uredbe (EU) 2021/1060, razen za širokopasovno infrastrukturo ter zaščito pred poplavami in varovanje obalnega pasu, cilj takih naložb pa je zmanjšanje posledic verjetnih naravnih nesreč, slabih vremenskih razmer ali katastrof;
 - naložbe v pogozdovanje, ki niso skladne z okoljskimi in podnebnimi cilji v skladu z načeli trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, kot so bila razvita v vseevropskih smernicah za pogozdovanje in ponovno pogozdovanje.

- **stroški iz 64. člena Uredbe 2021/1060/EU:**

- obresti na dolgove;
- nakup zemljišča za znesek, ki presega 10 % vseh upravičenih izdatkov pri zadevni operaciji (projektu);
- davek na dodano vrednost (DDV), razen možnosti, ki izhajajo iz 9. člena Uredbe LEADER/CLLD.

Neupravičeni stroški so poleg tistih, opredeljenih v Uredbi LEADER/CLLD, vsi tisti, za katere kljub pozivanju stranke niso predložena zahtevana dokazila oz. ta nimajo vseh predpisanih elementov ali pa niso razumljiva, ter tisti, ki niso nastali pri izvajanju posamezne aktivnosti.

3.1 NALOŽBE OZIROMA INVESTICIJE V OPREDMETENA OSNOVNA SREDSTVA

V ta sklop sodijo stroški nastali z izvedbo naložbe oziroma investicije, kot vlaganje v opredmetena osnovna sredstva.

Opredmeteno osnovno sredstvo je sredstvo, ki ga ima organizacija v lasti ali najemu ali ga na drug način obvladuje in uporablja pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev oziroma dajanju v najem, razen naložbenih nepremičnin, ali za pisarniške namene in ga bo po pričakovanih uporabljal v te namene v več kot enem obračunskem obdobju. Opredmetena osnovna sredstva so zemljišča, zgradbe, proizvodna oprema, druga oprema in biološka sredstva (SRS 2024).

Naložbe oziroma investicije v opredmetena osnovna sredstva so nakup in gradnja nepremičnin, nakup zemljišč, napeljave, stroji, oprema, pohištvo in prevozna sredstva.

Stopnja javne podpore za naložbe oziroma investicije v gradnjo, pridobitev, vključno z zakupom, ali izboljšanje nepremičnin ter kmetijsko mehanizacijo znaša 65 % upravičenih stroškov naložbe v okviru projekta (za ostale stroške projekta stopnja javne podpore znaša 80 % upravičenih stroškov projekta).

Če je za projekt predpisano gradbeno dovoljenje v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov, mora biti do zaključka izbirnega postopka projektov na ravni odločanja v LAS pridobljeno pravnomočno gradbeno dovoljenje.

Stroški se izkazujejo z izdanimi računi in/ali gradbenimi situacijami, ki morajo vsebovati podrobno specifikacijo nabavljenega materiala ali popis opravljenih del. Če na računu ni podrobne specifikacije, se lahko priloži tudi dobavnica ali naročilnica, če je iz računa razviden sklic na te dokumente.

Stroški naložb se povrnejo na podlagi dejanskih stroškov (poglavje 2.1.2).

Dokazila o nastanku stroškov:

- kopija računa, elektronskega računa ali e-računa za kupljen material, kupljeno ali najeto opremo in izvedene storitve ali
- kopije gradbenih situacij ali, kopija končne gradbene situacije, potrjene s strani upravičenca, izvajalca in nadzornika del, v primeru gradnje ali
- pogodba z zunanjim izvajalcem,
- dokazila o plačilu (plačilni nalog, bančni izpis, izpis UJP, kompenzacije, pobot, asignacije);
- konto kartica izdajatelja računa v primeru, da iz dokazila ni razviden sklic plačila;

- tri oz. ena ponudba, za zavezance po ZJN postopek izbire;
- datumsko in lokacijsko označene fotografije objekta, s katerimi izkazuje izvedbo naložbe in popis del in stroškov, ki so nastali v okviru izvedene naložbe, če se podpora dodeli na podlagi dejansko nastalih stroškov,
- dokumentacijo, predpisano skladno s predpisi, ki urejajo graditev objektov. Če gre za naložbo v ureditev zahtevnih ali manj zahtevnih objektov, mora upravičenec ob zahtevku za izplačilo sredstev imeti pravnomočno uporabno dovoljenje, če je tako predpisano s predpisi, ki urejajo graditev objektov, in zahtevku za izplačilo sredstev priložiti projektno dokumentacijo izvedenih del, na podlagi katere je bilo izdano uporabno dovoljenje;
- za naložbe v opremo oziroma skrito opremo, se zahtevku za izplačilo sredstev priložijo datumsko in lokacijsko označene fotografije opreme oziroma vgrajene opreme v času vgradnje in tehnična dokumentacija te opreme.

Nakup zemljišča je upravičen strošek, če obstaja neposredna povezava s cilji zadevnega projekta. Potrebno je pridobiti tudi potrdilo oziroma poročilo uradno priznanega cenilca z ustrežno licenco ali pooblaščenega uradnega organa, da cena zemljišča ne presega tržne vrednosti.

Stroški nakupa zemljišč lahko predstavljajo največ 10 % upravičenih stroškov posameznega projekta. Stopnja javne podpore je 65 %.

Dokazila za preverjanje upravičenosti stroškov za nakup zemljišč so naslednja:

- cenitveno poročilo uradno priznanega cenilca z ustrežno licenco oziroma ocenjevalca nepremičnin;
- kopija overjene kupoprodajne pogodbe v obliki notarskega zapisa oz. v drugih primerih s podpisom, overjenim pri notarju, tako da je primerna za vknjižbo v zemljiško knjigo;
- vpis lastništva v zemljiško knjigo;
- dokazilo o plačilu kupnine.

Svetujemo, da se strošek nakupa zemljišč uveljavlja pri zadnjem zahtevku, v kolikor je projekt razdeljen v več faz.

3.2 NALOŽBE OZIROMA INVESTICIJE V NEOPREDMETENA SREDSTVA, KI NIMAJO FIZIČNE ALI FINANČNE OBLIKE

V ta sklop sodijo stroški nastali z izvedbo naložbe oziroma investicije, kot vlaganje v neopredmetena osnovna sredstva.

Neopredmeteno sredstvo je razpoznavno nedenarno sredstvo, ki praviloma fizično ne obstaja. Praviloma se pojavlja kot neopredmeteno dolgoročno sredstvo. To so: patenti, licence, strokovno znanje ali druga intelektualna lastnina.

Stroški se izkazujejo z izdanimi računi, ki morajo vsebovati podrobno specifikacijo.

Stroški se povrnejo na podlagi dejanskih stroškov (poglavje 2.1.2).

Dokazila o nastanku stroškov:

- kopija računa, elektronskega računa ali e-računa za izvedene storitve ali

- pogodba z zunanjim izvajalcem,
- dokazila o plačilu (plačilni nalog, bančni izpis, izpis UJP, kompenzacije, pobot, asignacije);
- konto kartica izdajatelja računa v primeru, da iz dokazila ni razviden sklic plačila;
- tri oz. ena ponudba, za zavezance po ZJN postopek izbire.

3.3 STROŠKI DELA

V ta sklop sodijo stroški dela: stroški zaposlenih, ki izhajajo iz pogodbe o zaposlitvi in stroški plač samozaposlenih, vključno s stroški dela po podjemni pogodbi, avtorski pogodbi (na primer vsebinska priprava avtorskega dela), vključno s prostovoljskim delom, če so taki stroški v pogodbah jasno opredeljeni, povezani izključno s predmetnim projektom. Za projekte neinvesticijske narave se pri izboru ustrezne urne postavke upošteva vsebina dela.

Za projekte neinvesticijske narave (poglavje 2.1.1) se neposredni stroški osebja dodelijo v obliki stroškov na enoto (**urne postavke**) na podlagi metode izračuna za:

- vodenje in koordinacijo projekta v višini 23,33 EUR na uro opravljenega dela, vendar največ 1720 ur na leto;
- strokovno in tehnično pomoč pri projektu v višini 17,89 EUR na uro opravljenega dela, vendar največ 1720 ur na leto;
- izvajanje neindustrijskih dejavnosti pri projektu v višini 13,24 EUR na uro opravljenega dela, vendar največ 1720 ur na leto;
- prostovoljsko delo v skladu z vrstami prostovoljskega dela, ki so določene v zakonu, ki ureja prostovoljstvo, ter ocenjeno vrednostjo opravljenega dela, kot jo določa pravilnik, ki ureja področja prostovoljskega dela in vpisnik (organizacijsko delo 13 EUR na uro, vsebinsko delo 10 EUR na uro in drugo delo 6 EUR na uro);
- za sklad EKSRP se neposredni stroški osebja dodelijo v obliki stroškov na enoto tudi za delo kmeta, ki je fizična oseba, pri čemer v primeru kmetije, velja za stroške dela nosilca in člana kmetije v višini 12,25 EUR na uro opravljenega dela, vendar največ 1720 ur na leto.

Urna postavka za neindustrijski način dela se uporablja za poklice (SKP-08 uvrščajo pod kodo 7 poklici za neindustrijski način dela): izdelovalci ali predelovalci predmetov domače obrti iz lesa, kovine in podobnih predmetov, izdelovalci in predelovalci predmetov domače obrti iz tekstilij, usnja, in podobnih materialov, ter drugi pridelovalci in predelovalci živil, šiviljci in krojači, peki, slaščičarji, mizarji in tesarji, tiskarji, monterji, mehaniki, upravljavci lesnoobdelovalnih strojev itd. Gre za delo, kjer se uporabljajo znanja in veščine na področjih gradnje in vzdrževanja zgradb, oblikujejo kovine, postavljajo kovinske konstrukcije, nastavljajo strojna orodja ali izdelujejo, montirajo, vzdržujejo in popravljajo stroje, opremo ali orodja, opravljajo tiskarska dela, izdelujejo ali predelujejo živila, tekstilne, lesene, kovinske in druge izdelke, vključno z rokodelskimi izdelki.

Za uveljavljanje prostovoljskega dela mora biti organizacija vpisana v AJPES v skladu s Pravilnikom o področjih prostovoljskega dela in vpisniku (Uradni list RS, št. 48/11, 60/11 in 29/16).

Časovnica mora vsebovati (v Prilogi 1 je primer mesečne časovnice):

- naziv upravičenca,
- ime in priimek zaposlene osebe,
- natančen opis opravljenih del po datumih,
- število opravljenih ur dela na projektu na posamezen datum,
- izračun upravičenega stroška,

- opredelitev dela zaposlenega na drugih projektih,
- ime in priimek zaposlenega,
- datum in podpis zaposlene osebe,
- ime in priimek odgovorne osebe upravičenca,
- datum in podpis delodajalca.

Dokazila o nastanku stroškov:

- izpolnjena mesečna časovnica (Priloga 1);
- pogodba o zaposlitvi (ob prvem zahtevku za izplačilo in ko pride do spremembe) ali
- druga oblika pogodbe za opravljanje dela (npr. podjemna pogodba za vodenje in koordinacijo, strokovno in tehnično pomoč ali izvajanje neindustrijskih dejavnosti; avtorsko delo za izvajanje neindustrijskih dejavnosti,...);
- sklep ali drug upravni akt, s katerim je zaposleni razporejen na delo projekta (to dokazilo se priloži v primeru, ko iz pogodbe o zaposlitvi to ni razvidno); dokazila o izvedenih aktivnostih (tiskani material, zapisniki sestankov, liste prisotnih – ob udeležbi poskrbite za vpis na listo (tako udeleženec kot tudi predavatelj), programi projekta s časovnico, fotografije, vabilo, gradivo, izdelek, uradni zaznamek, rezultati);
- za opravljeno prostovoljsko delo se priloži izpolnjena mesečna časovnica in dokazila o izvedenih aktivnostih ali poročilo.

Za delo kmeta in samostojnega podjetnika (kot samozaposlenega) v okviru sklada EKSRP se priloži le mesečna časovnica in dokazila o izvedenih aktivnostih.

3.4 STORITVE ZUNANJIH IZVAJALCEV

V ta sklop stroškov sodijo storitve zunanjih izvajalcev (na primer nadzor, organizacija dogodkov oziroma delavnic, pridobitev dovoljenj, promocija (strošek informiranja in komuniciranja, priprava strokovnih in promocijskih gradiv). Ta vrsta stroška se izkazuje s prejetimi računi ali pogodbami.

Stroški se izkazujejo z izdanimi računi, ki morajo vsebovati podrobno specifikacijo nabavljenega materiala ali popis opravljenih del. Če na računu ni podrobne specifikacije se lahko priloži tudi dobavnica ali naročilnica, če je iz računa razviden sklic na te dokumente.

Stroški se povrnejo na podlagi dejanskih stroškov (poglavje 2.1.2).

Promocijske aktivnosti so lahko izvedene tudi izven območja LAS na celotnem območju Republike Slovenije.

Obveznost izdaje računa in njegove sestavine določa Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1), Zakon o davčnem potrjevanju računov (ZDavPR) in Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1).

Obvezni podatki na računu, kateri je izdan drugemu podjetju so:

- kraj in datum izdaje računa;
- zaporedna številka, ki omogoča identifikacijo računa;
- naziv, naslov, matična številka, davčna številka in identifikacijska številka za DDV (če je izdajatelj vpisan v register zavezancev za DDV) dobavitelja blaga ali storitev;
- naziv, naslov, matična številka, davčna številka naročnika ter identifikacijska številka za DDV (če je naročnik dolžan obračunati DDV);
- količina in vrsta dobavljenega blaga oz. obseg in vrsta opravljenih storitev;

- datum, ko je bila opravljena dobava blaga oz. ko je bila opravljena storitev ali datum, ko je bilo opravljeno predplačilo;
- cena na enoto brez DDV ter kakršnakoli znižanja cen in popusti, ki niso vključeni v ceno na enoto;
- davčna osnova, od katere se obračuna DDV po posamezni stopnji oziroma na katero se nanaša oprostitev;
- stopnja in znesek DDV;
- klavzula o oprostitvi DDV (*DDV ni obračunan na podlagi 1. odstavka 94. člena ZDDV-1 (nismo zavezanci za DDV)* ali *DDV ni obračunan na podlagi Zakona o davku na dodano vrednost (nismo zavezanci za DDV)*). Davek v tem primeru ne sme biti obračunan ali naveden na računu.

Obvezni podatki na računu, ki je izdan osebi brez podjetja so:

- datum izdaje računa;
- zaporedna številka, ki omogoča identifikacijo računa;
- naziv, naslov, davčna in identifikacijska številka (če je vpisan v register DDV zavezancev) dobavitelja blaga ali storitev;
- prodajna vrednost blaga oz. storitve z vključenim DDV ter znesek vračunanega DDV.

Dokazila o nastanku stroškov:

- račun ali
- pogodba z zunanjim izvajalcem;
- dokazila o plačilu (plačilni nalog, bančni izpis, izpis UJP, kompenzacije, pobot, asignacije);
- konto kartica izdajatelja računa v primeru, da iz dokazila ni razviden sklic plačila;
- tri oz. ena ponudba, zavezanci po ZJN postopek izbire;
- dokazila o izvedenih aktivnostih (tiskani material, zapisniki sestankov, liste prisotnih – ob udeležbi poskrbite za vpis na listo (tako udeleženec kot tudi predavatelj), programi projekta s časovnico, fotografije, vabilo, gradivo, uradni zaznamek, rezultati).

3.5 DAVEK NA DODANO VREDNOST

DDV ni upravičen strošek, razen:

- če se podpora nanaša na nabavo blaga oziroma storitev, ki jih bo upravičenec uporabil za namene dejavnosti in transakcij, v zvezi s katerimi se v skladu s predpisi, ki urejajo DDV (ZDDV-1), ne šteje za davčnega zavezanca ali
- za namene dejavnosti in transakcij, ki so v skladu z ZDDV-1 oproščene plačila DDV, brez pravice do odbitka DDV.

Upravičenec kadar koli pridobi obvestilo glede veljavnosti identifikacijske številke za DDV posameznega upravičenca na odprtem portalu eDavki ali portalu Evropske unije (obvestilo na določen dan odraža enako vsebino, kot izdano potrdilo FURS na ta dan).

V primeru dejansko nastalih stroškov upravičenec, ki uveljavlja DDV kot upravičen strošek projekta, pod kazensko odgovornostjo **pada izjavo**, da v skladu s predpisi, ki urejajo DDV, ne more odbijati vstopnega DDV, plačanega za nabavo blaga oziroma storitev v okviru izvajanja projekta, za katerega mu je dodeljena podpora.

Upravičenec v izjavi navede razlog, na podlagi katerega ne more odbijati vstopnega DDV, in sicer da se nabava blaga oziroma storitev v okviru izvajanja projekta nanaša na eno izmed naslednjih dejavnosti:

- opravljanje oproščene dejavnosti brez pravice do odbitka DDV;
- opravljanje dejavnosti, v zvezi s katerimi se upravičenec ne šteje za davčnega zavezanca, kot ga opredeljuje zakon, ki ureja DDV (ZDDV-1).

Upravičenec, ki je davčni zavezanec je skladno z ZDDV-1 in Pravilnikom o izvajanju DDV odgovoren za vse podatke o svojem knjigovodstvu, potrebne za pravilno in pravočasno obračunavanje in plačevanje DDV, za katerega mu je priznana pravica do odbitka vstopnega DDV. Če tega ne zagotovi, se to definira kot hujši davčni prekršek.

4. VSEBINA VLOGE ZA ODOBRITEV PROJEKTA V OKVIRU SLR

Obvezne sestavine projekta v okviru SLR so:

1. osnovni podatki o projektu (npr. o upravičencih);
2. naziv projekta;
3. opis projekta, načrtovane aktivnosti;
4. območje (lokacija) izvajanja projekta;
5. cilji, ki jih zasleduje projekt in opis načrtovanih rezultatov projekta (z opredeljenimi kazalniki);
6. dinamika izvajanja in črpanja finančnih sredstev načrtovanega projekta;
7. finančni načrt oziroma zaprta finančna konstrukcija.

Priloge so:

1. Izjave vseh partnerjev projekta glede izpolnjevanja splošnih pogojev Uredbe LEADER/CLLD;
2. Izjava glede dvojnega sofinanciranja;
3. Izjava glede državnih pomoči;
4. Izjava za DDV;
5. Dokazila o poravnanih davkih in prispevkih;
6. Obvezne priloge, ki izhajajo iz predpisov Evropske unije ali nacionalnih predpisov glede na tip projekta (npr. dovoljenja, soglasja);
7. Dokazila o lastništvu nepremičnin (objektov, zemljišč) in po potrebi overjena soglasja solastnikov;
8. DIIP in NRP;
9. Podrobnejši opis projekta (povezava do javnega poziva LAS; ocenjevalni list; dodatna obrazložitev v primeru, če je projekt upravičen v okviru drugih intervencij SN SKP 2023–2027 oziroma je financiranje možno prek drugih finančnih podpor).

V **Prilogi 2** teh navodil je **Informativni seznam prilog** z opisom.

5. VSEBINA ZAHTEVKA ZA IZPLAČILO

Poročilo o izvajanju projekta mora vsebovati obvezne sestavine:

1. povzetek izvedenih aktivnosti;
2. opis doseženih ciljev, rezultatov projekta in učinkov projekta (z opredeljenimi kazalniki določenimi v vlogi);
3. pojasnila o morebitnih odstopanjih;
4. opis izvedenih aktivnosti za doseg ciljev;
5. opis izvedenih načinov in obseg razširjanja rezultata projekta;
6. finančno poročilo.

Potrebne priloge so razvidne iz posamezne vrste stroškov (poglavje 3).

Če se podpora dodeli na podlagi dejansko nastalih stroškov, to je v okviru **projektov investicijske narave**, mora upravičenec **zahtevku za izplačilo sredstev priložiti:**

- kopije računov, elektronske ali e-račune, ki se morajo glasiti na upravičenca;
- kopije dokazil o plačilu računov (npr. položnica, blagajniški prejemek, potrdilo banke o izvršenem plačilu, dokazilo o izvedeni kompenzaciji (pobotu) ali asignaciji);
- tržno primerljive pisne ponudbe najmanj treh ponudnikov, ki se glasijo na upravičenca, za upravičene stroške, pri čemer se pri izplačilu sredstev upošteva vrednost ponudbe z najnižjo ceno. Ponudbe iz te točke se ne prilagajo v primerih (izjema, priloži se le 1 ponudba):
 - če gre za vrste stroškov, ki jih predpiše država ali lokalna skupnost (na primer pristojbina za ceste, parkirnina, pri čemer mora biti v zahtevku navedeno, da gre za te vrste stroškov);
 - če je vlagatelj javni naročnik;
 - če gre za vrsto stroška, za katerega je na trgu le en ponudnik, pri čemer mora biti v zahtevku utemeljeno, da je na trgu samo en ponudnik, in se zahtevku priloži ponudbo tega ponudnika (tudi za strošek kotizacije za udeležbo na usposabljanju);
 - če vrednost upravičenega stroška ne presega 2.000 eurov, pri čemer lahko upravičenec namesto tržno primerljivih pisnih ponudb zahtevku priloži eno vabilo k dajanju ponudb ali katalog ali oglas, kot ga določa zakon, ki ureja obligacijska razmerja;
 - če gre za strošek kotizacije za udeležbo na usposabljanju;
- dokazila o označevanju vira sofinanciranja;
- izjava DDV (več o tem v poglavju 3.5);
- fotografije, in druga dokazila iz poglavja 3.1, 3.2 in 3.4;
- izjava upravičenca o drugih že odobrenih sredstvih za isti namen.

Če se podpora dodeli na **podlagi dejansko nastalih stroškov (pri projektih investicijske narave)**, se v vsakem zahtevku za izplačilo sredstev priloži izpis iz ločenih knjigovodskih evidenc, iz katerega so razvidni vsi poslovni dogodki v zvezi z izvedbo projekta, ki je predmet podpore.

Če se podpora dodeli na **podlagi poenostavljenih oblik stroškov, to je v okviru projektov neinvesticijske narave**, mora upravičenec zahtevku za izplačilo sredstev priložiti:

- časovnico (z izbrano urno postavko iz poglavja 3.3);
- kopije vseh veljavnih pogodb in aneksov k pogodbam;
- dokazila o označevanju vira sofinanciranja;
- fotografije, in druga dokazila iz poglavja 3.3;
- izjavo upravičenca o drugih že odobrenih sredstvih za isti namen.

Projekte se označuje v skladu s Pravilnikom o označevanju vira sofinanciranja iz strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027 (Uradni list RS, št. 77/23, s spremembami).

6. PREDPLAČILA

6.1 BREZ BANČNE GARANCIJE

Za upravičence, za katere je v skladu z Zakonom o izvrševanju proračuna (ZIPRS) dovoljeno predplačilo do 30 % predvidenih obveznosti za sofinanciranje projektov (upravičenci: oseba zasebnega ali javnega prava in je ustanovljena in deluje kot društvo, zasebni ali javni zavod ali ustanova), se **predplačilo enkratno odobri brez predložitve bančne garancije, in sicer do višine 30 % vrednosti podpore iz odločbe o pravici do sredstev**. Predplačilo upravičenec uveljavlja z vlogo za odobritev projekta.

Če upravičenec uveljavlja predplačilo brez bančne garancije, mora **vložiti zahtevek** za izplačilo sredstev najmanj v višini predplačila najpozneje **v 180 dneh** po izplačilu predplačila. Če zahtevek za izplačilo ni pravočasno vložen, bo ARSKTRP izdala terjatveno odločbo, na podlagi katere mora upravičenec predplačilo vrniti. Projekt se lahko izvaja naprej brez predplačila.

Navedeni odstotek predplačila je maksimalna višina, dejanska višina izplačila predplačila je odvisna od izkazane napovedi (po višini ocenjenih stroškov in mesečni dinamiki) plačil upravičenca predplačila v obdobju največ 6 mesecev.

Upravičenci, ki izpolnjujejo pogoje po veljavnem zakonu, v vlogi za odobritev projekta opredelijo naslednje:

- vsebinsko utemeljitev za potrebna sredstva iz naslova predplačila, izhajajoč iz načrta izvajanja projekta;
- glede na terminski načrt izvajanja aktivnosti v okviru projekta in skladno s finančno konstrukcijo projekta, se s priložo k vlogi izkaže oceno zapadlih obveznosti upravičenca oziroma plačil posameznih stroškov po mesecih v obdobju za katerega se z vlogo predlaga izplačilo predplačila;

6.2 Z BANČNO GARANCIJO

Za upravičence, ki niso upravičenci do predplačila po ZIPRS, je dovoljeno predplačilo do 50 % vrednosti odobrenih sredstev, če upravičenec predloži originalno bančno garancijo v višini 100 % zneska predplačila v 30 dneh od vročitve odločbe o pravici do sredstev na elektronski naslov aktrp@gov.si ali na naslov Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja, Dunajska cesta 160, 1000 Ljubljana. ARSKTRP upravičencu izplača predplačilo v roku 30 dni od prejema bančne garancije. Predplačilo upravičenec uveljavlja ob vlogi.

Bančna garancija mora biti veljavna najmanj šest mesecev od datuma vložitve zahtevka za izplačilo sredstev, katerega vrednost je večja od višine predplačila in na katerega je vezana sprostitev bančne garancije. Stroške zavarovanja predplačila nosi upravičenec, ki je prejemnik predplačila.

Bančna garancija se unovči delno ali v celoti, če pred njenim potekom niso bila predložena ustrezna dokazila o:

- nastanku stroškov ali dokazila o nastanku stroškov v višini izplačanega predplačila, če se podpora dodeli na podlagi dejansko nastalih stroškov ali izvedeni naložbi;
- izvedenih aktivnostih projekta, če se podpora dodeli z uporabo poenostavljenih oblik stroškov.

Če je upravičenec prejel predplačilo in bančna garancija še ni bila sproščena, mora zahtevku za spremembo roka za vložitev zahtevka za izplačilo sredstev, katerega vrednost presega znesek predplačila, v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo, priložiti podaljšano bančno garancijo.

Podrobnejši postopek glede zavarovanja predplačila je opredeljen z Uredbo o izvajanju sistema varščin za izpolnitev obveznosti, povezanih z ukrepi kmetijske tržno-cenovne politike, in Poglavjem IV Uredbe 2022/127/EU.

7. DRŽAVNA POMOČ

Pravne in fizične osebe, ki se ukvarjajo z **gospodarsko dejavnostjo** na območju Republike Slovenije, so prejemniki državne pomoči.

Podpora za izvajanje projektov v okviru SLR se lahko dodeljuje v skladu z **Uredbo 651/2014/EU, če so vlagatelji mala in srednje velika podjetja**. Če se podpora dodeli v skladu z navedeno uredbo, mora vlagatelj poleg pogojev iz 7. člena uredbe LEADER/CLLD izpolnjevati tudi pogoje iz 19. in 19.a člena Uredbe 651/2014/EU, merila iz Priloge I Uredbe 651/2014/EU ter druge pogoje, navedene v 28. členu Uredbe LEADER/CLLD.

Podpora za izvajanje projektov v okviru SLR se lahko dodeljuje kot **pomoč po pravilu de minimis v skladu z Uredbo 2023/2831/EU za velika podjetja**, pri čemer se upošteva pogoje navedene v 28. členu Uredbe LEADER/CLLD.

Če se podpora za izvajanje projektov v okviru SLR dodeli kot pomoč po pravilu *de minimis*, mora vlagatelj k vlogi priložiti:

- pisno izjavo o vseh drugih pomočeh *de minimis*, ki jih je upravičenec oziroma enotno podjetje prejelo v obdobju treh let;
- pisno izjavo o drugih že prejetih ali zaprošenih pomočeh za iste upravičene stroške;
- pisno izjavo, ali gre za enotno podjetje z navedbo podjetij, ki so z njim povezana, z namenom preveritve skupnega zneska že prejetih pomoči *de minimis* za vsa, z njim povezana podjetja.

V Prilogi 2 teh navodil je obrazec izjave.

8. JAVNO NAROČANJE

Upravičenci, ki so zavezanci za javno naročanje, morajo postopke izvajati v skladu Zakonom o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, z vsemi spremembami; v nadaljevanju: ZJN-3), drugi pa v skladu s temeljnimi načeli javnega naročanja.

V primeru **dejansko nastalih stroškov** v okviru projektov investicijske narave, v **primeru postopka javnega naročanja**, mora upravičenec zahtevku za izplačilo sredstev priložiti vse **dokumente v zvezi z oddajo javnega naročanja in njegovo izvedbo**. V tem primeru se ne prilaga tržno primerljivih pisnih ponudb najmanj treh ponudnikov.

Če je upravičenec javni naročnik, mora:

1. v prvem zahtevku za izplačilo sredstev, ki se nanaša na stroške v okviru oddanega javnega naročila, navesti številko objave oddanega javnega naročila, če gre za javno naročilo, katerega ocenjena vrednost brez DDV je enaka ali višja od mejnih vrednosti iz zakona, ki ureja javno naročanje;
2. zahtevku za izplačilo sredstev priložiti kopijo dokumentacije postopka oddaje javnega naročila, iz katere je razviden način določitve vrednosti javnega naročila, če gre za javno naročilo, katerega ocenjena vrednost brez DDV je nižja od mejnih vrednosti iz predpisa, ki ureja javno naročanje.

V tem primeru se na podlagi zahtevka za izplačilo sredstev sredstva izplačajo do višine vrednosti pogodbe z izbranim ponudnikom, če je ta nižja od višine dodeljenih sredstev iz odločbe o pravici do sredstev.

ARSKTRP bo preverila pravilnost izvedbe celotnega postopka javnega naročila in sicer:

- ali je upravičenec zavezanec po ZJN-3,
- ali je izbran ustrezen postopek javnega naročila,
- pregled razpisne dokumentacije,
- mejne vrednosti za objavo na portalih javnih naročil in/ali Uradnem listu EU,
- pregled izbranega postopka javnega naročila,
- prejem, odpiranje in ocenjevanje ponudb,
- oddaja javnega naročila in objava obvestila o oddaji javnega naročila,
- pravno varstvo postopkov,
- pogodba sklenjena z izbranim izvajalcem,
- oddaja ponudbe s podizvajalcem.